

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ ТВАРИН І КЛІНІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри

 _____ Руслан ДУБІН

« 26 » серпня 2025 р.

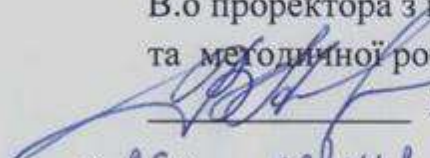
«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету ветеринарної
медицини

 _____ Катерина РОДІОНОВА
« 26 » серпня 2025р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о проректора з науково-педагогічної
та методичної роботи

 _____ Вячеслав СЕДОВ
« 26 » серпня 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ПП 24 СПЕЦІАЛЬНА ПРОПЕДЕВТИКА, ТЕРАПІЯ І
ПРОФІЛАКТИКА ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ ТВАРИН

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	21 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	211 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»
СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ	ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ОДЕСА – 2025

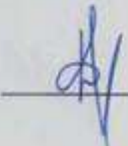
Робоча програма з освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» для здобувачів освітньої програми «Ветеринарна медицина» спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Улизько С.І., кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики

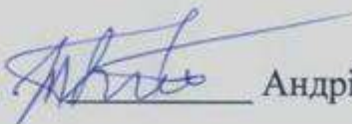
Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри внутрішніх хвороб тварин і клінічної діагностики

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

 Руслан ДУБІН

Гарант освітньої програми

 Андрій ТЕЛЯТНІКОВ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компоненту	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 21 Ветеринарна медицина Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина» Освітня програма «Ветеринарна медицина»	денна форма навчання	
		Обов'язковий	
Модулів – 1	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		6	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		11-й	
		Лекції	
		20 год	-
		Лабораторні	
		28 год	-
		Практичні, семінарські	
		–	–
		Самостійна робота	
		72 год	-
Індивідуальні завдання:			
-		-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2 самостійної роботи здобувача – 4,8		Вид контролю:	
		Іспит	-

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 48/72.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Предмет вивчення освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» відноситься до складу обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Ветеринарна медицина» підготовки здобувачів вищої освіти.

Метою освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» - поглибити теоретичні знання і отримати практичні навички та підготувати магістранта до самостійної роботи.

Предметом вивчення освітнього компонента є діагностика і профілактика хвороб за терапії тварин з урахуванням особливостей їх прояву й нових форм лікувально-профілактичної роботи.

Завдання освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин»:

- розкрити здобувачам вищої освіти (ЗВО) зміст компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» як наукової дисципліни;

- формувати і розвивати клінічне мислення майбутнього лікаря ветеринарної медицини;

- формувати здобувача як терапевта здатного до аналізу причин та механізмів розвитку хвороби, постановки діагнозу, спеціаліста, який може організувати і проводити лікувальні та профілактичні заходи.

У результаті вивчення освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні захворювання, їх етіологію, патогенез, перебіг, прогноз, симптоми, методи діагностики, диференційної діагностики, лікування та профілактику;

- фізикальні, інструментальні, спеціальні та лабораторні методи діагностики захворювань серцево-судинної, дихальної, травної систем та печінки;

- симптоми та синдроми при захворюваннях серцево-судинної, дихальної системи, системи травлення, печінки, нирок та сечовивідних шляхів, ендокринних органів, аутоімунних та спадкових хвороб;

- сучасні методики клініко-лабораторних досліджень тварин;

- сучасні методики лікування тварин за внутрішніх хвороб.

уміти:

- правильно зібрати анамнез, провести дослідження тварин, встановити діагноз розробити та провести лікувально-профілактичні заходи;

- проводити клінічне обстеження тварин;

- застосовувати методи діагностики превентивної терапії і терапевтичної техніки на практиці;

- проводити клінічний огляд і масові клінічні обстеження тварин для постановки клінічного діагнозу;

- проводити діагностичні маніпуляції;

- проводити клінічний та біохімічний аналіз крові;
- проводити клінічний аналіз сечі, давати клінічну інтерпретацію отриманим показникам;
- проводити терапевтичні заходи, заходи невідкладної та реанімаційної допомоги;
- дослідити серцево-судинну, дихальну та травну системи та провести діагностику та диференційну діагностику хвороб даних систем;
- провести дослідження сечової та імунної систем та діагностувати захворювання нирок і сечовивідних шляхів, імунної системи, ендокринних органів, алергії, аутоімунні та спадкові хвороби;
- розпізнавати хвороби сільськогосподарських та домашніх тварин різної етіології;
- володіти сучасними методиками клініко-лабораторних досліджень хворих тварин та аналізувати отримані результати;
- розробляти сучасні схеми і заходи профілактики хвороб та лікування хворих тварин;
- володіти сучасними методами лікування внутрішніх хвороб тварин з урахуванням способу їх утримання;
- розробляти сучасні схеми і заходи профілактики хвороб та лікування хворих тварин;
- користуватися новітніми досягненнями в галузі діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» у здобувача вищої освіти формуються:

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК 17. Здатність здійснювати маркетинг і менеджмент ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині. ФК 18. Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань. ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Програмні результати вивчення освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин»:

РН 1. Відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми.

РН 2. Демонструвати розуміння особливостей діяльності лікаря ветеринарної медицини та функціонування галузевих виробничих структур в сучасних умовах господарювання.

РН 3. Описувати сутність та динаміку фізикохімічних та біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології під впливом факторів зовнішнього середовища, дії інфекційних агентів, хірургічних та акушерсько-гінекологічних втручань.

РН 5. Упорядковувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних, профілактичних заходів та підприємницьких стратегій.

РН 6. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, передбачати вплив отриманих результатів на виробничі і технологічні процеси, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

РН 7. Встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

РН 8. Проводити моніторинг щодо динаміки розвитку біологічних процесів в популяціях тварин, поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля.

РН 11. Створювати в колективах атмосферу для обговорення нагальних питань з урахуванням професійної етики, позитивної соціальної та емоційної поведінки, поваги до етичних принципів та стандартів.

РН 12. Пропонувати інноваційні підходи для вирішення проблемних ситуацій професійного або соціального походження. Автономія і відповідальність.

РН 13. Рекомендувати до застосування карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології, фармацевтичні препарати різного спектру та механізму дії.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Назви модулів, змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1						
Змістовий модуль 1. Спеціальна пропедевтика						
Тема 1. Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб серцево-судинної системи.	11	2	-	2		7
Тема 2. Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб органів дихальної системи	11	2	-	2		7
Тема 3. Спеціальна пропедевтика за хвороб органів травлення і печінки	13	2	-	4		7
Тема 4. Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб нирок і сечового міхура	11	2	-	2		7
Тема 5. Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб органів ендокринної системи. Спеціальні методи дослідження за патології імунної системи.	12	2	-	2		8
Разом за ЗМ 1	58	10	-	12		36
МОДУЛЬ 2.						
Змістовий модуль 2. Спеціальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин						

Тема 6. Клінічна кардіологія.	10	2	-	2		6
Тема 7. Клінічна пульмонологія.	10	2	-	2		6
Тема 8. Клінічна гастроентерологія та гепатологія	12	2	-	4		6
Тема 9. Клінічна нефрологія та урологія.	10	2	-	2		6
Тема 10. Клінічна ендокринологія	12	2	-	4		6
Тема 11. Спеціальна терапія і профілактика за хвороб обміну речовин	8	-	-	2		6
Разом за ЗМ 2	62	10	-	16		36
Всього	120	20	-	28		72

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Спеціальна пропедевтика хвороб серцево-судинної, дихальної систем, хвороб органів травлення та печінки. Спеціальна пропедевтика за хвороб сечовидільної системи, імунної систем, системи крові, захворювань ендокринної системи, обміну речовин та нервової системи.

Тема 1. Вступ. Предмет та зміст освітнього компонента, його структурно-логічна схема, значення у формуванні лікаря ветеринарної медицини Пропедевтика внутрішньої медицини, її структурно-логічна схема. Історія розвитку. Сучасні досягнення та методи досліджень, внесок українських вчених в розвиток дисципліни, наукові школи. Сфера застосування набутих знань в практичній діяльності. Діагностична та терапевтична робота в господарствах. Методи клінічної та лабораторної діагностики внутрішніх хвороб тварин при диспансеризації. План та основні загальні методи клінічного дослідження тварин. Дослідження загального стану тварин.

Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб серцево-судинної системи. Загальні принципи діагностики захворювань серцево-судинної системи. Фізичні методи досліджень серцево-судинної системи. Інструментальні методи досліджень серцево-судинної системи. Функціональні методи досліджень серцево-судинної системи. Спеціальні методи дослідження тварин за серцевої недостатності. Виявлення симптомів та синдромів на підставі аускультатії серця. Аритмії. Ознайомлення з методами клінічної та лабораторної діагностики хвороб серцево-судинної системи. Дослідження тварин з патологією серця. Проведення огляду та пальпації передсерцевої ділянки. Визначення меж відносної і абсолютної серцевої тупості. Проведення аускультатії серця. Проведення спеціальних (інструментальні та лабораторні) методів дослідження тварин за аритмій та хвороб серця. Ультразвукове дослідження серця та лабораторні методи діагностики хвороб серця. Здійснення

диференційної діагностики окремих аритмій і хвороб міокарда. Ознайомлення з електрокардіографічним методом. Ознайомлення з методикою реєстрації та розшифровування ЕКГ. Електрокардіографія (ЕКГ): фізіологічні основи та діагностичне значення. Методика проведення електрокардіографії. Проведення аналізу ЕКГ. Зміни ЕКГ при хворобах серцево-судинної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів серцево-судинної системи. Дослідження серцево-судинної системи. Дослідження серця. Дослідження судин. Симптоми та синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи. Симптоми та синдроми на підставі аускультації серця. Аритмії. Методи клінічної та лабораторної діагностики хвороб серцево-судинної системи. Лабораторні методи діагностики хвороб серця. Здійснення диференційної діагностики окремих аритмій і хвороб міокарда. Аритмії серця. Методи діагностики. Серцева недостатність: визначення, причини, основні синдроми загальної серцевої недостатності, судинної недостатності, ураження перикарда і ендокарда.

Тема 2. Спеціальна пропедевтика за хвороб органів дихальної системи. Анатомо-фізіологічні особливості, класифікація, основні синдроми. Хвороби дихальних шляхів та їх діагностика і диференційна діагностика. Загальні принципи діагностики захворювань дихальної системи. Методи досліджень дихальної системи. Інструментальні та функціональні методи досліджень системи дихання. Спеціальні, лабораторні та додаткові методи дослідження дихальної системи. Дослідження мокроти, плевральної рідини, променеві, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження. Дослідження тварин з патологією дихальної системи. Застосування фізикальних методів дослідження стану бронхолегеневої системи. Опрацювання методики проведення та послідовність огляду тварини. Проведення перкусії. Проведення аускультації. Аускультація легень: основні (везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількість та якісні зміни) додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шум плескоту та тертя плеври). Диференційні ознаки додаткових дихальних шумів. Оформлення історії хвороби. Дослідження крові за хвороб системи дихання. Визначення кількості еритроцитів та лейкоцитів в одиниці об'єму крові, лейкограма, білкові фракції, серологічні реакції. Основні синдроми ураження органів дихання. Синдром інфільтраційного ущільнення легеневої тканини, розширення легень, нагромадження рідини у плевральній порожнині. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі анамнезу. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі пальпації грудної клітки. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі перкусії грудної клітки. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі аускультації легень. Лабораторні та додаткові методи дослідження дихальної системи. Дослідження мокроти, плевральної рідини, променеві, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження. Спеціальні методи дослідження тварин з патологією дихальної системи. Рентгенологічні дослідження за хвороб легень і плеври. Оволодіння спеціальними методами дослідження тварин за хвороб органів дихання (рентгенографія, рентгеноскопія). Дослідження системи дихання. Дослідження переднього відділу дихальних шляхів. Дослідження легенів.

Тема 3. Спеціальна пропедевтика за хвороб органів травлення та печінки. Основні синдроми за патології органів травлення: дистонії передшлунків, коліки, порушення травлення, неонатальної диспепсії. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі анамнезу. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі пальпації та перкусії. Основні симптоми і синдроми при захворюванні шлунка і кишечника. Лабораторні та додаткові методи дослідження травної системи: рентгенодіагностика, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження. Основні синдроми за патології органів травлення. Дистонії передшлунків, колік, порушення травлення, неонатальної диспепсії. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі анамнезу. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі пальпації та перкусії. Основні симптоми і синдроми при захворюванні шлунка і кишечника. Лабораторні та спеціальні методи дослідження системи травлення. Проведення клініко-лабораторних досліджень у разі захворювань шлунково-кишкового тракту. Дослідження вмісту рубця. Дослідження калу. Аналіз досліджень та інтерпретація результатів лабораторних досліджень. Додаткові методи дослідження системи травлення. Рентгенодіагностика, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження. Езофагоскопія. Зондування. Гастроскопія різних видів тварин. Дослідження тварин з патологією системи травлення. Проведення огляду тварини. Проведення пальпації. Проведення перкусії. Проведення аускультації. Проведення інструментальних та лабораторних методів дослідження. Розгляд та оформлення історії хвороби. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення, класифікація хвороб. Основні методи дослідження шлунково-кишкового тракту. Дослідження приймання корму і води. Дослідження ротової порожнини, глотки, стравоходу, передшлунків і сичуга жуйних тварин, шлунка і кишечника. Ректальне дослідження. Дефекація та її розлади. Фізикальне обстеження тварин за патології системи травлення та вирізнення основних симптомів її ураження. Особливості збирання анамнезу. Послідовність огляду. Послідовність з'ясування та деталізація симптомів. Анатомо-фізіологічні особливості печінки, класифікація хвороб. Основні методи дослідження печінки. Фізикальне обстеження тварин за патології печінки та вирізнення основних симптомів її ураження. Особливості збирання анамнезу. Послідовність огляду. Пальпація. Перкусія. Послідовність з'ясування та деталізація симптомів. Дослідження тварин з патологією системи травлення. Проведення огляду тварини. Проведення пальпації. Проведення перкусії. Проведення аускультації. Проведення інструментальних та лабораторних методів дослідження. Розгляд та оформлення історії хвороби. Здійснення диференційної діагностики за хвороб печінки. Дослідження тварин за патології гепатобіліарної патології та панкреатиту. Ідентифікація основних симптомів. Лабораторні та спеціальні методи дослідження за хвороб печінки. Ознайомлення з методикою застосування спеціальних та клініко-лабораторних досліджень у разі захворювань печінки. Дослідження активності ферментів для вивчення функціонального стану печінки. Біопсія печінки у різних видів тварин. Аналіз досліджень та інтерпретація результатів досліджень. Основні синдроми за патології печінки. Симптоми при захворюваннях печінки на підставі анамнезу.

Симптоми при захворюваннях печінки на підставі пальпації та перкусії. Основні симптоми і синдроми при захворюваннях печінки.

Тема 4. Спеціальна пропедевтика за хвороб сечовидільної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів сечовидільної системи. Класифікація хвороб системи сечовиділення. Основні симптоми і синдроми хвороб нирок: сечовий, серцево-судинний, нефротичний, ниркової недостатності, набряковий. Сучасні методи діагностики та диференційна діагностика. Дослідження тварин за хвороб сечової системи. Ознайомлення з методами клінічної діагностики в нефрології та урології. Збір та повний аналіз сечі. Оформлення історії хвороби. Клініко-лабораторне дослідження функції нирок. Основи УЗД за патології нирок і сечового міхура. Дослідження сечової системи. Дослідження акту сечовиділення. Дослідження нирок і сечових шляхів. Загально-клінічні методи дослідження нирок. Дослідження сечовивідних шляхів. Дослідження функціонального стану нирок. Дослідження сечоводів, сечового міхура та уретри. Дослідження сечі. Фізичні властивості та хімічне дослідження сечі. Особливості одержання і дослідження сечі у тварин різних видів. Дослідження осаду сечі. Основні синдроми при хворобах нирок. Анатомо-фізіологічні особливості нирок та сечовивідних шляхів, класифікація хвороб сечової системи, основні синдроми, хвороби системи сечовиділення. Функції нирок (фільтраційна, екскреторна, секреторна, синтетична, концентраційна). Утворення і виділення сечі в нормі і при патології. Особливості метаболізму в нирковій тканині. Рентгенівське та ультразвукове дослідження. Дослідження сечі. Ренін-ангіотензивна система та її роль у регуляції водно-електролітного обміну і гомеостатичному контролі артеріального кров'яного тиску. Біохімічні механізми сечокам'яної хвороби. Біохімічна характеристика захворювань нирок і сечових шляхів. Клініко-біохімічні синдроми за хвороб сечовидільної системи (нефрит, пієлонефрит, абсцес нирки, нефроз, нефросклероз, гідронефронефроз, уроцистит, сечокам'яна хвороба, хронічна гематурія великої рогатої худоби).

Тема 5. Спеціальна пропедевтика за хвороб ендокринної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів ендокринної системи. Гормони та їх роль в обміні речовин. Діагностика хвороб ендокринних органів. Діагностика хвороб гіпоталамо-гіпофізарної системи. Діагностика хвороб надниркових залоз. Дослідження щитоподібної та при щитоподібних залоз. Діагностика хвороб підшлункової залози. Основні синдроми при хворобах ендокринних органів. Дослідження тварин за захворювань ендокринної системи та обміну речовин. Диференційна діагностика ендокринопатій Інструментальні та лабораторні методи дослідження за патології щитоподібної та при щитоподібних залоз. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за патології гіпофіза та надниркових залоз.

Спеціальна пропедевтика за хвороб обміну речовин. Особливості перебігу та діагностика хвороб обміну речовин. Основні клінічні синдроми метаболічних хвороб. Діагностика порушень вуглеводно-ліпідного обміну. Діагностика порушень обміну білків, вуглеводів, ліпідів. Клініко-лабораторна діагностика окремих хвороб, спричинених порушенням білкового та вуглеводно-ліпідного обміну. Діагностика порушень, макро-, мікроелементів та вітамінів. Загальні принципи діагностики мікроелементозів. Клініко-лабораторна діагностика

окремих мікроелементозів. Діагностика порушень водно-іонного обміну. Гіпотазіпегідрія, їх причини та діагностика. Клініко-лабораторна діагностика обміну натрію і калію. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за порушення білкового, вуглеводного та ліпідного обміну. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за порушення вітамінного та мінерального обміну. Спеціальна пропедевтика за хвороб системи крові. Клінічне значення дослідження крові. Визначення фізичних властивостей крові. Біохімічне дослідження крові. Дослідження морфологічного складу крові. Патологічні зміни клітин крові. Дослідження селезінки. Дослідження кісткового мозку. Основні синдроми хвороб системи крові. Клінічна та лабораторна діагностика хвороб крові. Аналіз результатів клініко-лабораторних досліджень.

Спеціальна пропедевтика за хвороб імунної системи, аутоімунних захворювань та алергозів. Механізми захисту організму. Фактори, що впливають на резистентність. Клінічне значення показників резистентності. Патолофізіологія та лабораторна діагностика імунодефіцитів. Аналіз результатів клініко-лабораторних досліджень. Методи діагностики аутоімунних захворювань. Загальні методи алергічних реакцій. Загальні методи діагностики алергічних захворювань. Синдром поєднання імунного дефіциту і алергії. Діагностика та диференційна діагностика за хвороб шкіри алергічної та іншої етіології. Центральні і периферичні органи імунної системи. Резистентність та фактори, що впливають на неї. Клітини імунної системи. Спеціальні методи оцінювання природної резистентності, імунного статусу та діагностики патології імунної системи в тварин. Спеціальна пропедевтика за хвороб нервової системи. Діагностика хвороб нервової системи. Дослідження нервової системи. Дослідження поведінки тварин. Дослідження черепа та хребта. Дослідження органів чуття та чутливості. Дослідження рухової сфери та рефлексів. Дослідження вегетативного відділу нервової системи. Дослідження ліквору. Основні синдроми ураження нервової системи. Методи дослідження тварин за хвороб нервової системи. Змістовий модуль 3. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб серцево-судинної, дихальної систем та хвороб шлунково-кишкового тракту і печінки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб серцево-судинної, дихальної систем та хвороб шлунково-кишкового тракту і печінки. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб сечової, ендокринної систем, хвороб обміну речовин, крові, імунної та нервової систем.

Тема 6. Клінічна кардіологія. Класифікація хвороб серцево-судинної системи. Методи лікування і профілактики хвороб серцево-судинної системи. Симптоматологія захворювань серцево-судинної системи. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб серцево-судинної системи. Принципи профілактики та лікування тварин за захворювань серцево-судинної системи. Хвороби серцево-судинної системи: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (перикардит, гідроперикард, кардіоміопатія, міокардит, міокардіодистрофія, міокардіофіброз, розширення серця, інфаркт міокарда, ендокардит, пороки серця, артеріосклероз, тромбоз судин).

Тема 7. Клінічна пульмонологія. Класифікація хвороб дихальної системи. Основні причини та механізми виникнення, принципи терапії та профілактики. Симптоматологія захворювань органів дихання. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб системи дихання. Принципи профілактики та лікування тварин за захворювань дихальної системи. Пневмонії: визначення, сучасна класифікація, основні етіологічні чинники, патогенез, симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження, лікування та профілактика. Хвороби дихальної системи: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (хвороби верхніх дихальних шляхів: риніт, кровотеча з носа, гайморит, фронтит, ларингіт, набряк гортані, трахеїт, бронхіальна астма, бронхіт, емфізема легень, гіперемія та набряк легень, легенева кровотеча, крупозна пневмонія, катаральна бронхопневмонія, ателектатична, метастатична, гіпостатична, аспіраційна та гнійно-некротична пневмонія, плеврит, гідроторакс, пневмоторакс).

Тема 8. Клінічна гастроентерологія та гепатологія. Анатомо-фізіологічні особливості системи травлення. Класифікація хвороб. Лікування тварин з патологією системи травлення. Профілактика захворювань шлунково-кишкового тракту. Симптоматологія захворювань органів системи травлення. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб системи травлення. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб шлунково-кишкового тракту. Дослідження тварин з патологією системи травлення. Проведення лабораторних досліджень. Розробка заходів терапії та профілактики. Оформлення історії хвороби. Хвороби шлунково-кишкового тракту: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (стоматит, фарингіт, параліч глотки, закупорення стравоходу, запалення, параліч, звуження, розширення, спазм стравоходу, хвороби стравоходу у дрібних тварин, гіпотонія, парез, тимпанія, ацидоз, алкалоз, паракератоз, запалення рубця, травматичний ретикулит та ретикулоперитоніт, закупорення книжки, запалення та зміщення сичуга, порушення моторики і функції передшлунків та сичуга, гастрит, гастроентерит, запалення пара анальних залоз, хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік). Класифікація хвороб печінки. Основні причини виникнення хвороб печінки та механізми розвитку. Принципи терапії та профілактики. Симптоматологія захворювань печінки. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб печінки. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб печінки. Дослідження тварин з патологією печінки. Проведення лабораторних досліджень. Розробка заходів терапії та профілактики. Оформлення історії хвороби. Хвороби печінки: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (гепатит, гепатодистрофія, амілоїдоз та цироз печінки, жовчнокам'яна хвороба). Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб сечової, ендокринної систем, хвороб обміну речовин, крові, імунної та нервової систем

Тема 9. Клінічна нефрологія та урологія. Класифікація хвороб системи сечовиділення. Основні причини виникнення хвороб печінки та механізми розвитку. Принципи терапії та профілактики. Ниркова недостатність: основні причини, симптоми, лікувально-профілактичні заходи. Дослідження тварин з патологією нирок та сечових шляхів. Проведення лабораторних досліджень.

Розробка заходів терапії та профілактики. Оформлення історії хвороби. Симптоматологія захворювань органів системи сечовиділення. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб системи сечовиділення. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб системи сечовиділення. Хвороби нирок і сечових шляхів: (нефрит, пієлонефрит, нефроз, нефросклероз, полікістоз нирок, гідронефроз, уроцистит, нейрогенна дисфункція сечового міхура, сечокам'яна хвороба, хронічна гематурія, захворювання нижніх відділів сечовивідних шляхів).

Тема 10. Клінічна ендокринологія Класифікація хвороб ендокринної системи. Основні причини виникнення та механізми розвитку ендокринопатій. Принципи терапії та профілактики хвороб ендокринної системи. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб ендокринної системи. Основні симптоми та синдроми при цукровому діабеті. Основні етіологічні чинники ураження щитоподібної залози, клінічні прояви, лікувально-профілактичні заходи. Хвороби ендокринних органів: (Цукровий та нецукровий діабет. Гіпо-та гіперадренкортицизм, гіперальдостеронізм. Гіпаратиреоз. Гіпотиреоз. Ендемічний зоб. Дифузний токсичний зоб).

Тема 11. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб обміну речовин. Симптоми та синдроми при захворюваннях обміну речовин. Дослідження хворих тварин. Проведення лабораторних досліджень. Розробка заходів терапії та профілактики. Оформлення історії хвороби. Хвороби обміну речовин: (Ожиріння, аліментарна дистрофія, кетоз, міоглобінурія. Остеодистрофія, гіпокальціємія, гіпофосфатемія, пасовищна тетанія. Гіпермагніємія, гіперкальціємія, гіпокальціємія. Недостатність йоду, кобальту, цинку, селену, міді, мангану, фтору. Надлишок мікроелементів. Гіповітамінози). Клінічна імунологія та імунопатологія Класифікація хвороб імунної системи. Основні причини виникнення та механізми розвитку імунопатій. Принципи терапії та профілактики. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб імунної системи. Загальна характеристика, механізми розвитку, методи діагностики алергічних та аутоімунних захворювань та терапія тварин. Основні напрямки профілактики імунної патології у тварин. Хвороби імунної системи: (Клітинні та гуморальні фактори імунного захисту. Імунний дефіцит. Аутоімунні хвороби. Алергічні хвороби. Кормова та лікарська алергія. Алергічний риніт та кон'юнктивіт. Проліферативні хвороби імунної системи). Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб системи крові Хвороби системи крові: (Анемії: постгеморагічна, гемолітична, токсична, гіпопластична. Залізодефіцитна анемія. Післяпологова гемоглобінурія корів, Пароксизмальна гемоглобінурія. Ізо- та аутоімунна анемія. Дисгемопоестична анемія. Анемії спричинені порушенням синтезу гемоглобіну, ДНК і РНК. Дисрегуляторні анемії. Геморагічні діатези). Неврологія. Загальні принципи діагностики, лікування та профілактики хвороб нервової системи. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб нервової системи. Хвороби нервової системи: (Судинні захворювання нервової системи. Захворювання головного і спинного мозку та мозкових оболонок запального і дистрофічного характеру. Трансмісивні спонгіформні енцефалопатії. Функціональні нервові хвороби).

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

№	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань (20 год)
1	2
Змістовий модуль 1. Спеціальна пропедевтика (10 год.)	
1.	Тема 1: Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб серцево-судинної системи 1. Загальні принципи діагностики захворювань серцево-судинної системи. 2. Фізичні методи досліджень серцево-судинної системи. 3. Інструментальні методи досліджень серцево-судинної системи. 4. Функціональні методи досліджень серцево-судинної системи (2 год.)
2.	Тема 2: Спеціальна пропедевтика за хвороб органів дихальної системи 1. Анатомо-фізіологічні особливості, класифікація, основні синдроми. 2. Хвороби дихальних шляхів та їх діагностика і диференційна діагностика. 3. Загальні принципи діагностики захворювань дихальної системи. 4. Методи дослідження дихальної системи. Інструментальні та функціональні методи досліджень системи дихання (2 год.)
3.	Тема 3: Спеціальна пропедевтика за хвороб органів системи травлення та печінки. 1. Основні синдроми за патології органів травлення: дистонії передшлунків, коліки, порушення травлення, неонатальної диспепсії. 2. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі анамнезу 3. Симптоми при захворюваннях органів травлення на підставі пальпації та перкусії. 4. Основні симптоми і синдроми при захворюванні шлунка і кишечника 5. Лабораторні та додаткові методи дослідження травної системи: рентгенодіагностика, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження (2 год.)
4.	Тема 4: Спеціальна пропедевтика за хвороб сечовидільної системи 1. Анатомо-фізіологічні особливості системи 2. Класифікація хвороб системи сечовиділення 3. Основні симптоми і синдроми хвороб нирок: сечовий, серцево-судинний, нефротичний, ниркової недостатності, набряковий 4. Сучасні методи діагностики та диференційна діагностика (2 год.)
5.	Тема 5: Спеціальна пропедевтика за хвороб ендокринної системи 1. Гормони та їх роль в обміні речовин. 2. Діагностика хвороб ендокринних органів. 3. Діагностика хвороб гіпоталамо-гіпофізарної системи. 4. Діагностика хвороб надниркових залоз. 5. Діагностика хвороб щитоподібної та при щитоподібних залоз. 6. Діагностика хвороб підшлункової залози. 7. Основні синдроми при хворобах ендокринних органів (2 год.)
	Змістовий модуль 2. Спеціальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин (10)

6.	Тема 6: Клінічна кардіологія 1. Класифікація хвороб серцево-судинної системи 2. Методи лікування і профілактики хвороб серцево-судинної системи (2 год.)
7.	Тема 7: Клінічна пульмонологія 1. Класифікація хвороб дихальної системи 2. Основні причини виникнення та механізми розвитку 3. Принципи терапії та профілактики (2 год.)
8.	Тема 8: Клінічна гастроентерологія та гепатологія 1. Класифікація хвороб системи травлення 2. Основні причини виникнення та механізми розвитку 3. Принципи терапії та профілактики хвороб системи травлення (2 год.)
9.	Тема 9: Клінічна нефрологія та урологія 1. Класифікація хвороб системи сечовиділення 2. Основні причини виникнення та механізми розвитку 3. Принципи терапії та профілактики (2 год.)
10.	Тема 10: Клінічна ендокринологія 1. Класифікація хвороб ендокринної системи 2. Основні причини та механізми розвитку ендокринопатій. 3. Принципи терапії та профілактики хвороб ендокринної системи (2 год.)

5.3. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
МОДУЛЬ 1.		
Змістовий модуль		
Спеціальна пропедевтика за хвороб серцево-судинної, дихальної систем, хвороб шлунково-кишкового тракту та печінки, сечовидільної та ендокринної систем. 12год.		
1.	Спеціальні методи дослідження тварин за серцевої недостатності. 1.Виявлення симптомів та синдромів на підставі аускультації серця. Аритмії. 2.Ознайомлення з методами клінічної та лабораторної діагностики хвороб серцево-судинної системи. 3. Дослідження тварин з патологією серця. 4.Проведення огляду та пальпації передсерцевої ділянки. 5.Визначення меж відносної і абсолютної серцевої тупості. 6.Проведення аускультації серця. 7.Проведення спеціальних (інструментальні та лабораторні) методів дослідження тварин за аритмій та хвороб серця.	2

2.	Тема 2. Спеціальна пропедевтика тварин за хвороб дихальної системи системи. Спеціальні, лабораторні та додаткові методи дослідження дихальної системи 1. Дослідження мокроти, плевральної рідини, променеві, ендоскопічні, ультразвукові методи дослідження. 2. Дослідження тварин з патологією дихальної системи 3. Застосування фізикальних методів дослідження стану бронхолегеневої системи. 4. Опрацювання методики проведення та послідовність огляду тварини. 5. Проведення перкусії. 6. Проведення аускультації. Аускультация легень: основні (везикулярне та бронхіальне дихання, їх кількість та якісні зміни) додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шум плескоту та тертя плеври). 7. Спеціальні методи дослідження. Диференційні ознаки додаткових дихальних шумів.	2
3.	Тема 3. Спеціальна пропедевтика за хвороб органів травлення та печінки. Лабораторні та спеціальні методи дослідження системи травлення. 1.Проведення клініко-лабораторних та спеціальних досліджень за захворювань шлунково-кишкового тракту та печінки. 2. Ідентифікація основних симптомів. 3. Дослідження тварин за патології системи травлення та печінки.	4
4.	Тема 4. Спеціальна пропедевтика за хвороб сечовидільної системи. Дослідження тварин за хвороб сечової системи 1. Ознайомлення з методами клінічної діагностики в нефрології та урології. 2. Збір та повний аналіз сечі	2
5.	Тема 5. Спеціальна пропедевтика за хвороб ендокринної системи. Дослідження тварин за захворювань ендокринної системи. 1. Диференційна діагностика ендокринопатій. 2. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за ендокринної системи Спеціальна пропедевтика за хвороб імунної системи, аутоімунних захворювань та алергозів. 1. Механізми захисту організму. 2. Фактори, що впливають на резистентність. 3. Клінічне значення показників резистентності. 4.Патофізіологія та лабораторна діагностика імунодефіцитів.	2

	Разом за ЗМ 1	12
МОДУЛЬ 2.		
Змістовий модуль 2. Спеціальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин– 16 год.		
6.	Тема 6. Клінічна кардіологія та пульмонологія Симптоматологія захворювань серцево-судинної та дихальної систем 1. Діагностичні аспекти та диференційна діагностика хвороб серцево-судинної та дихальної систем 2. Принципи профілактики та терапії тварин за хвороб серцево-судинної та дихальної систем	2
7.	Тема 7. Клінічна гастроентерологія та гепатологія. Сучасні методи лікування і профілактики хвороб системи травлення та печінки. 1. Основні захворювання шлунка та кишечника 2. Симптоми та синдроми при захворюваннях системи травлення, профілактика хвороб системи травлення та терапія тварин. 3. Дослідження тварин, з патологією системи травлення та печінки. 4. Розробка заходів терапії та профілактики 5. Оформлення історії хвороби	2
8.	Тема 8. Клінічна нефрологія та урологія. Сучасні методи лікування та профілактики хвороб системи сечовиділення. 1. Ниркова недостатність: основні причини, симптоми, лікувально-профілактичні заходи 2. Дослідження хворих тварин. 3. Проведення лабораторних досліджень 4. Оформлення історії хвороби	4
9.	Тема 9. Клінічна ендокринологія. Спеціальна профілактика і терапія хвороб ендокринної системи. 1. Основні етіологічні чинники ураження щитовидної залози, клінічні прояви, лікувально-профілактичні заходи 2. Основні симптоми та синдроми при цукровому діабеті 3. Сучасні методи лікування та профілактики за ендокринопатій.	4
10.	Тема 10. Спеціальна профілактика і терапія тварин за хвороб обміну речовин. 1. Симптоми та синдроми при захворюваннях обміну речовин 2. Дослідження хворих тварин 3. Розробка заходів терапії та профілактики 4. Оформлення історії хвороби	4
	Разом за ЗМ 2	16
	Всього	28

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Змістовий модуль 1. Спеціальна пропедевтика		
1	Тема 1. Здійснення диференційної діагностики окремих аритмій і хвороб міокарда. Ознайомлення з електрокардіографічним методом. Ознайомлення з методикою реєстрації та розшифровування ЕКГ. Електрокардіографія (ЕКГ): фізіологічні основи та діагностичне значення. Методика проведення електрокардіографії. Проведення аналізу ЕКГ. Зміни ЕКГ при хворобах серцево-судинної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів серцево-судинної системи. Дослідження серцево-судинної системи. Дослідження серця. Дослідження судин. Симптоми та синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи. Симптоми та синдроми на підставі аускультатії серця. Аритмії. Методи клінічної та лабораторної діагностики хвороб серцево-судинної системи. Лабораторні методи діагностики хвороб 6 серця. Здійснення диференційної діагностики окремих аритмій і хвороб міокарда. Аритмії серця. Методи діагностики. Серцева недостатність: визначення, причини, основні синдроми загальної серцевої недостатності, судинної недостатності, ураження перикарда і ендокарда.	7
2.	Тема 2. Спеціальні методи дослідження тварин з патологією дихальної системи. Рентгенологічні дослідження за хвороб легень і плеври. Оволодіння спеціальними методами дослідження тварин за хвороб органів дихання (рентгенографія, рентгеноскопія). Дослідження системи дихання. Дослідження переднього відділу дихальних шляхів. Дослідження легенів	7
3.	Тема 3. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення, класифікація хвороб. Основні методи дослідження шлунково-кишкового тракту. Дослідження приймання корму і води. Дослідження ротової порожнини, глотки, стравоходу, передшлунків і сичуга жуйних тварин, шлунка і кишечника. Ректальне дослідження. Дефекація та її розлади. Фізикальне обстеження тварин за патології системи травлення та вирізнення основних симптомів її ураження. Особливості збирання анамнезу. Послідовність огляду.	7

	Послідовність з'ясування та деталізація симптомів. Основні синдроми за патології печінки. Симптоми при захворюваннях печінки на підставі анамнезу. Симптоми при захворюваннях печінки на підставі пальпації та перкусії. Основні симптоми і синдроми при захворюваннях печінки.	
4.	Тема 4. Дослідження сечової системи. Дослідження акту сечовиділення. Дослідження нирок і сечових шляхів. Загально-клінічні методи дослідження нирок. Дослідження сечовивідних шляхів. Дослідження функціонального стану нирок. Дослідження сечоводів, сечового міхура та уретри. Дослідження сечі. Фізичні властивості та хімічне дослідження сечі. Особливості одержання і дослідження сечі у тварин різних видів. Дослідження осаду сечі. Основні синдроми при хворобах нирок. Анатомо-фізіологічні особливості нирок та сечовивідних шляхів, класифікація хвороб сечової системи, основні синдроми, хвороби системи сечовиділення. Функції нирок (фільтраційна, екскреторна, секреторна, синтетична, концентраційна). Утворення і виділення 6 сечі в нормі і при патології. Особливості метаболізму в нирковій тканині. Рентгенівське та ультразвукове дослідження. Дослідження сечі. Ренін-ангіотензивна система та її роль у регуляції водно-електролітного обміну і гомеостатичному контролі артеріального кров'яного тиску. Біохімічні механізми сечокам'яної хвороби. Біохімічна характеристика захворювань нирок і сечових шляхів. Клініко-біохімічні синдроми за хвороб сечовидільної системи (нефрит, пієлонефрит, абсцес нирки, нефроз, нефросклероз, гідронефронефроз, уроцистит, сечокам'яна хвороба, хронічна гематурія великої рогатої худоби).	7
5.	Тема 5. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за патології щитоподібної та при щитоподібних залоз. Інструментальні та лабораторні методи дослідження за патології гіпофіза та надниркових залоз.	8
	Разом за ЗМ 1.	36
Змістовий модуль 2. Спеціальна терапія і профілактика хвороб тварин		внутрішніх
6.	Тема 6. Хвороби серцево-судинної системи: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (перикардит, гідроперикард, кардіоміопатія, міокардит, міокардіодистрофія, міокардіофіброз, розширення серця, інфаркт міокарда, ендокардит, пороки серця,	6

	артеріосклероз, тромбоз судин).	
7.	Тема 7. Хвороби дихальної системи: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (риніт, гайморит, фронтит, ларингіт, трахеїт, бронхіт, пневмонії, плеврит).	6
8.	Тема 9. Хвороби шлунково-кишкового тракту: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (стоматит, фарингіт, параліч глотки, закупорення стравоходу, запалення, параліч, звуження, розширення, спазм стравоходу, хвороби стравоходу у дрібних тварин, гіпотонія, парез, тимпанія, ацидоз, алкалоз, паракератоз, запалення рубця, травматичний ретикулит та ретикулоперитоніт, закупорення книжки, запалення та зміщення сичуга, порушення моторики і функції передшлунків та сичуга, гастрит, гастроентерит, запалення пара анальних залоз, хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік). Хвороби печінки: етіологія, патогенез, симптоматика, лікування та профілактика (гепатит, гепатодистрофія, амілоїдоз та цироз печінки, жовчно- кам'яна хвороба)	6
9.	Тема 10. Хвороби нирок і сечових шляхів: (нефрит, пієлонефрит, нефроз, нефросклероз, полікістоз нирок, гідронефроз, уроцистит, нейрогенна дисфункція сечового міхура, сечокам'яна хвороба, хронічна гематурія, захворювання нижніх відділів сечовивідних шляхів)	6
10.	Тема 10. Хвороби ендокринних органів: (Цукровий та нецукровий діабет. Гіпо- та гіперадренокортицизм, гіперальдостеронізм. Гіпаратиреоз. Гіпотиреоз. Ендемічний зоб. Дифузний токсичний зоб)	6
11.	Тема 11. Хвороби обміну речовин: (Ожиріння, аліментарна дистрофія, кетоз, міоглобінурія. Остеодистрофія, гіпокальціємія, гіпофосфатемія, пасовищна тетанія, Гіпермагніємія, гіперкаліємія, гіпокаліємія. Недостатність йоду, кобальту, цинку, селену, міді, мангану, фтору. Надлишок мікроелементів. Гіповітамінози)	6
	Разом за ЗМ 2.	36
	Всього	72

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є формою індивідуально-консультативної роботи викладача із здобувачами, яка здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи.

Спеціальна пропедевтика (орієнтовний перелік тем)

1. Особливості кардіограми у разі запальних уражень серця різних видів тварин.
2. Ехографічна картина органів грудної порожнини різних видів тварин.
3. Особливості проведення комп'ютерної радіографії ділянки шиї і голови у різних видів тварин.
4. Риноскопія у різних видів тварин.
5. Бронхоскопія у різних видів тварин.
6. Гастроскопія у різних видів тварин.
7. Цистоуретроскопія у різних видів тварин.
8. Дослідження активності ферментів для вивчення функціонального стану печінки.
9. Біопсія печінки у різних видів тварин.
10. Дослідження фільтраційної функції нирок.

Спеціальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин (орієнтовний перелік тем)

Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних досліджень під час визначення клітинних факторів імунного захисту та методи його корекції.

1. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних досліджень за імунного дефіциту у різних видів тварин та превентивні заходи.
2. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних досліджень за кормової алергії у різних видів тварин сучасні методи лікування та профілактики.
3. Механізм розвитку та діагностичні аспекти в разі набутих та вроджених пороках серця.
4. Методика застосування спеціальних і клініко-лабораторних досліджень у разі захворювання переднього відділу травної системи у тварин. Аналіз досліджень. Сучасні підходи до лікування.
5. Методика застосування спеціальних і клініко-лабораторних досліджень під час хвороб печінки та жовчно видільних шляхів. Аналіз досліджень. Терапія і профілактика.
6. Методика застосування спеціальних і клініко-лабораторних досліджень у разі хвороб шлунка та кишечника у тварин із симптомокомплексом «Коліка». Аналіз досліджень. Сучасні підходи до лікування.
7. Аналіз спеціальних і клініко-лабораторних досліджень у разі порушення росту шерсті в різних видів тварин. Терапія цієї патології.
8. Аналіз спеціальних і клініко-лабораторних досліджень у разі екземи в різних видів тварин. Різні методи лікування.
9. Аналіз спеціальних і клініко-лабораторних досліджень у разі шкірного свербіжу у різних видів тварин. Методи лікування.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами досягнення навчальних цілей є способи спільної роботи викладача і здобувачів вищої освіти, спрямовані на засвоєння здобувачами теоретичних знань, придбання практичних навичок і умінь,

розвиток у них пізнавальних здібностей, формування високих моральних, ділових та професійних якостей.

Лекції.

Лабораторні заняття: - робота з пацієнтом;

- робота з лабораторним обладнанням;

Самостійна робота:

- підбор матеріалу по темі або питанню;

- опрацювання та конспектування матеріалу.

Освітній компонент «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» вивчається протягом одного семестру. Заняття проводяться по модульній системі. Матеріал освітнього компонента розбито на два залікові модулі. При проведенні лекційних і лабораторних робіт з курсу "Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин" застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у таб. 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми.	Словесні: розповідь, бесіда, пояснення. Іноваційні: презентації, робота в групах.
ПРН 2. Демонструвати розуміння особливостей діяльності лікаря ветеринарної медицини та функціонування галузевих виробничих структур в сучасних умовах господарювання.	Словесні: бесіда, пояснення. Іноваційні: метод презентацій, робота в групах.
ПРН 3. Описувати сутність та динаміку фізикохімічних та біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології під впливом факторів зовнішнього середовища, дії інфекційних агентів, хірургічних та акушерсько-гінекологічних втручань.	Практичні: лабораторна робота, практична робота, робота на виробництві.
ПРН 5. Упорядковувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних, профілактичних заходів та підприємницьких стратегій.	Словесні : пояснення, Наочні: демонстрація, спостереження. Практична робота: лабораторна робота.
ПРН 6. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, передбачати вплив отриманих результатів на виробничі і технологічні процеси,	Словесні: пояснення бесіда. Іноваційні: робота в

знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.	групах, презентації. Практичні: практична робота, робота на виробництві.
ПРН 7. Встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.	Інноваційні: метод презентацій, робота в групах. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Пояснення.
ПРН 8. Проводити моніторинг щодо динаміки розвитку біологічних процесів в популяціях тварин, поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля.	Словесні: пояснення, інструктаж. Демонстрація. Метод презентацій.
ПРН 11. Створювати в колективах атмосферу для обговорення нагальних питань з урахуванням професійної етики, позитивної соціальної та емоційної поведінки, поваги до етичних принципів та стандартів.	Словесні: розповідь, пояснення, бесіда.
ПРН 12. Пропонувати інноваційні підходи для вирішення проблемних ситуацій професійного або соціального походження.	Словесні: пояснення, інструктаж. Демонстрація. Метод презентацій.
ПРН 13. Рекомендувати до застосування карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології, фармацевтичні препарати різного спектру та механізму дії.	Словесні: пояснення, інструктаж. Демонстрація. Метод презентацій.
ПРН 14. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах.	Словесні: пояснення, інструктаж. Демонстрація. Метод презентацій.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті»

(нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ №106-заг від 30 квітня 2025р.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ECTS згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль – це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної занять (лекції, лабораторно-практичні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовий модуль (модуль) – запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної

роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2.).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацією їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компонента (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції, і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо)(табл.4.).

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

1	2	3	4	5	6	7
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5

балів.

Таблиця 5.

Оцінювання освітнього компонента (від 0 до 100 балів)

Бал за змістовні модулі (БЗМ) (всього 0-90)											Бал за відвіду- вання (всього 0-5)	Бал заохочу- вальний (всього - 5)	Сума
Змістовний модуль 1 (ЗМ1)					Змістовний модуль 2 (ЗМ2)								
Поточний контроль -48					Поточний контроль -42						0-5	0-5	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
8	10	10	10	10	7	7	7	7	7	7			
Модульний контроль - 48					Модульний контроль - 42								
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2): 2													

* T1,T2,T3..... – теми змістовного модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ №106-заг від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього

компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Улизько С.І. Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни «Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин» для магістрантів напряму підготовки 8.11010101 «Ветеринарна медицина». Улизько С.І. Одеса, ОДАУ, 2023. 12с.

2. Улизько С.І. Дослідження тварин, хворих на бронхіт і бронхопневмонію, лікування і профілактика для студентів напряму підготовки 8.110101 «Ветеринарна медицина». Улизько С.І. Одеса, ОДАУ, 2022. 16с.

3. Синдроми найбільш поширених внутрішніх хвороб тварин для студентів напряму підготовки 8.110101 «Ветеринарна медицина». Улизько С.І. Одеса, ОДАУ, 2024. 32с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Внутрішні хвороби тварин В.І.Левченко, І.П.Кондрахін, М.О.Судаков та ін.; За ред. В.І.Левченка. Біла Церква, 2012. Ч.1. 609с.

2. Внутрішні хвороби тварин. В.І.Левченко, І.П.Кондрахін, В.В.Влізло та ін. За ред. В.І.Левченка. Біла Церква, 2015. Ч.2. 544с.

3. Ветеринарна клінічна біохімія. В.І.Левченко, В.В.Влізло, І.П.Кондрахін та ін.; За ред. В.І.Левченка і В.Л.Галяса. Біла Церква, 2001. 400с.

4. Ветеринарна клінічна біохімія: навчальний посібник. М.І.Карташов, О.П.Тимошенко, Д.В.Кібкало та ін.; За ред. М.І.Карташова та О.П.Тимошенко.- Харків: Еспада, 2010. 400с.

5. Ветеринарна гематологія: навчальний посібник. О.І.Сукманський, С.І.Улизько; За ред. О.І. Сукманського. Одеса: ВМВ, 2009.-168с.

6. Внутрішні хвороби тварин: практикум/ М.І. Цвіліховський, В.І Береза, В.С.Січкара та ін. Київ.:Арістей, 2004.-140с.

7. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник/ І.І. Ібатуллін, Д.О.Мельничук, Г.О. Богданов та ін.; За ред. І.І.Ібатулліна. Вінниця, Нова книга, 2007. 616с.

8. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин: Практикум /В.І.Левченко, І.П.Кондрахін, Л.М.Богатко та ін.; За ред. В.І.Левченка. Біла Церква, 2000. 224с.

9. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин. В.І.Левченко,

- В.В.Влізло, І.П.Кондрахін та ін.; За ред. В.І.Левченка.- Біла Церква, 2004.-608с.
10. ред.В.І. Левченка - Внутрішні хвороби тварин. - Біла Церква,2001 Ч. 2.- 337 с.
11. Локес П.І. Лікарські рослини: підручник. П.І.Локес, І.Г.Панасенко.- Полтава: Довкілля., 2010.264с.
12. Методи лабораторної клінічної діагностики хвороб тварин: навч. посібник. В.І.Левченко, В.І.Головаха, І.П.Кондрахін та ін.; За ред.В.І.Левченка.- Київ: Аграрна освіта, 2010. 437с.
13. Фізіотерапія і фізіопрофілактика внутрішніх хвороб тварин: навч. посібник. В.В. Лисенко, В.І. Немировський, О.В. Семьонов, В.М.Соколюк: За ред. В.І. Немировського. Дніпропетровськ: РВВ держагроуніверситету, 2006. 220с.
14. Хвороби свиней: навч.посібникВ.І.Левченко, В.П.Заярнюк, І.В.Папченко та ін.; За ред.В.І.Левченка і І.В.Папченка. Біла Церква. 2005.168с.

Допоміжна:

1. Pratt Paul W Large animal medicine and Surgery A times mirror company by Mosby year group, 1998.
2. Mynica V. Cunha Veterinary infection biology: molecular diagnostics and high-throughput strategies Springer Science+Business Media New York, 2015.
3. Левченко В.І. Методи лабораторної клінічної діагностики хвороб тварин Київ. : Аграрна освіта, 2010. 437 с
4. Цвіліховський М.І. Внутрішні незаразні хвороби тварин: Київ.: Агроосвіта, 2014. - 614 с.
5. Stephen M. Reed, Warwick Equine Internal Medicine ISBN 0-7216- 9777-1 Copyright © 2004, Elsevier (USA). All rights reserved M.Bayly, Debra S.Sellon Copyright © 2004, Elsevier (USA). All rights reserved. Copyright © 2004, Elsevier (USA). All rights reserved.
6. M. donald McGavin, James F.Zachary Pathologic basis of veterinary disease Mosbi Elsevier, 2010 13 .

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.bio.umass.edu/micro/klingsbeil/590s/Lectures/12590Lect24.pdf> Гельмінти (паразитичні черви)
2. <http://www.actforlibraries.org/what-is-ornithology/> основи орнітології
3. <https://www.cwu.edu/primate/what-primatology> сайт центрального університету Вашингтона
4. <http://microbiologyonline.org/about-microbiology/introducti> g-microbes/protozoa мікробіологічне суспільство, благодійна організація
5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1164556301011153> міжнародний журнал медичних досліджень
6. <https://www.britannica.com/science/zoogeography> міжнародний журнал публікацій
7. <https://biologydictionary.net/zoology/> біологічний словник
8. <https://www.livescience.com/49330-animal-sex-anglerfish.html> міжнародний журнал публікацій